

KUTSESTANDARD

Hooldustöötaja, tase 3

Kutsestandard on dokument, milles kirjeldatakse tööd ning töö edukaks tegemiseks vajalike oskuste, teadmiste ja hoiakute kogumit ehk kompetentsusnõudeid

Kutsestandardi kasutusala

- 1) Tööturu nõudmistele vastavate õppekavade ja koolitusprogrammide koostamine
- 2) Inimeste kompetentsuse hindamine, sh enesehindamine ja vastavushindamine kutse andmisel
- 3) Ametite kirjeldamine ja tutvustamine
- 4) Karjääri planeerimine ja aluse loomine elukestvaks õppeks
- 5) Koolitusvajaduste väljaselgitamine ning koolituse planeerimine
- 6) Ametijuhendite koostamine ja töötajate värbamine
- 7) Kutsete ja kvalifikatsioonide võrdlemine

Kutsenimetus	Eesti kvalifikatsiooniraamistiku (EKR) tase
Hooldustöötaja, tase 3	3

Võimalikud osakutsed ja nimetused kutsetunnistusel	
Osakutse nimetus	Eesti kvalifikatsiooniraamistiku (EKR) tase
Koduhooldaja, tase 3	3
Hooldaja, tase 3	3

A-osa KUTSEKIRJELDUS

A.1 Töö kirjeldus
Hooldustöötaja, tase 3 on erialase ettevalmistusega töötaja, kes on omandanud tööks vajalikud teadmised ja oskused abivajaja hooldamiseks vastava plaani (nt rehabilitatsiooniplaan, hooldusplaan vm) alusel. Hooldustöötaja, tase 3 on hoolekande- ja tervishoiutöötaja. Tema töö eesmärk on toetada ja abistada abivajajat väärika elu korraldamisel ja võimalikult kõrge elukvaliteedi saavutamisel. Ta hoolitseb abivajaja füüsiliste, sotsiaalsete ja psüühiliste vajaduste rahuldamise eest. Hooldustöötaja, tase 3 töötab erineva ea ja kultuuritaustaga inimestega, kes oma elusituatsiooni tõttu või muul põhjusel vajavad abi ja hooldust. Ta lähtub oma töös abivajajast ja tema vajadustest, jõuvarudest, toimetulekuvõimest ning tõekspidamistest. Hooldustöötaja järgib inimõigusi, kutse-eetikat ja võrdse kohtlemise põhimõtteid. Ta teeb koostööd ja suhtleb abivajaja, tema lähedaste, sugulaste ja teiste võrgustiku töötajatega (nt vabatahtlikud). Hooldustöötaja töös on oluline pidev enesetäiendamine ja elukestev õpe. Hooldustöötaja kutsealal on olemas ka hooldustöötaja, tase 4 kutse.
A.2 Tööosad
A.2.1 Abivajaja abistamine elamistoimingutes ja hooldustegevustes 2.1.1 Hooldustegevuste planeerimine ja teostamine. 2.1.2 Tervislikust toitumisest teavitamine. 2.1.3 Toidukõlblikkuse ja toiduhügieeni jälgimine. 2.1.4 Toitumise jälgimine. 2.1.5 Riiete otstarbekuse ja mugavuse hindamine. 2.1.6 Hügieeni- ja ilutoimingute juhendamine, abistamine ja teostamine. 2.1.7 Seksuaalsuse väljendamise juhendamine ja toetamine.

- 2.1.8 Hooldusega seotud toimingute teostamine.
- 2.1.9 Ravimite hankimine.
- 2.1.10 Õe abistamine õendustoimingute sooritamisel.
- 2.1.11 Lähedaste toetamine ja juhendamine surija hooldusel või surija hooldamine.
- A.2.2 Abivajaja abistamine majapidamistöodel ja eluaseme korrastamisel
- 2.2.1 Pesu- ja puhastusteenuste korraldamine.
- 2.2.2 Majapidamises vajalike tööde korraldamine.
- 2.2.3 Toiduainete ja ravimite hankimine.
- A.2.3 Esmaabi andmine
- 2.3.1 Tervisliku seisundi määratlemine.
- 2.3.2 Esmaabi andmine haigushoogude, õnnetusjuhtumite ja traumade korral.
- 2.3.3 Kliinilises surmas oleva elustamine.

Hooldustöötaja, tase 3 kutse sisaldab järgmisi osakutseid:
Koduhooldaja, tase 3, mis moodustub tööosadest A.2.2 ja A.2.3.
Hooldaja, tase 3, mis moodustub tööosadest A.2.1 ja A.2.3.

A.3 Töö keskkond ja eripära

Hooldustöötaja võib töötada nii abivajaja kodus kui ka hoolekande- või tervishoiuasutuses (sotsiaalkeskus, haigla, hooldekodu jm). Töö võib toimuda graafiku alusel, sh puhkepäevadel ja öösi. Töö võib olla emotsionaalselt pingeline ja füüsiliselt raske ning hõlmata nii individuaalset kui ka meeskonnas töötamist.

A.4 Töövahendid

Hooldustöötaja kasutab oma töös sobivaid abi-, kaitse-, hooldus- ja puhastusvahendeid (nt kindad, A- ja antiseptikud, tõstmise abivahendid, libistustsinad, olmekeemia jm), kodu- ja majapidamistehnika (pliit, külmik, pesumasin, mikrolaineahi jm) ja vajadusel erinevaid infotehnoloogia- ja kommunikatsioonivahendeid (nt telefon, arvuti jm).

A.5 Tööks vajalikud isikuomadused

Hooldustöötaja on empaatia- ja vastutusvõimeline, kohusetundlik, hooliv, usaldusväärne ja aus. Ta on hea suhtleja ja koostööaldis. Hooldustöötaja töö eeldab kõrget kõlbelist hoiakut ja väärtuste järgimist, pingetaluvust ja tolerantsust.

A.6 Kutsealane ettevalmistus

Tavaliselt on hooldustöötaja, tase 3 läbinud erialased kursused, praktilised kutsealased oskused on omandatud töö käigus.

A.7 Enamlevinud ametinimetused

Hooldustöötaja, hooldaja, sotsiaalhooldaja, hooldusõde.

B-osa KOMPETENTSUSNÕUDED

B.1 Kutse struktuur

Hooldustöötaja, tase 3 kutse moodustub neljast kompetentsist. Kutse taotlemisel on nõutav kompetentside B.2.1- B.2.3 ja B.2.4 (lähiv kompetents) tõendamine.

Koduhooldaja, tase 3 osakutse taotlemisel on nõutav kompetentside B.2.2, B.2.3 ja B.2.4 tõendamine.
Hooldaja, tase 3 osakutse taotlemisel on nõutav kompetentside B.2.1, B.2.3 ja B.2.4 tõendamine.

B.2 Kompetentsid

KOHUSTUSLIKUD KOMPETENTSID

B.2.1 Abivajaja abistamine elamistoimingutes ja hooldustegevustes

EKR tase 3

Tegevusnäitajad:

- 1) planeerib ja teostab vajalikud hooldustegevused lähtuvalt hooldusplaanist ja abivajaja seisundist;
- 2) selgitab abivajajale tervisliku toitumise põhimõtteid, arvestades abivajaja toitumisvajadusi ja -iseärasusi;
- 3) jälgib toidu kõlblikkust ja toiduhügieeni, arvestades tervisekaitsenõudeid; arvestab toidu hankimisel abivajaja vajadusi ja soove ning võimalusel hinna ja kvaliteedi suhet;
- 4) jälgib abivajaja toitumist tema seisundist lähtuvalt, juhendab ja abistab abivajajat söömisel ning vajadusel söödad teda;
- 5) hindab abivajaja riide otstarbekust ja mugavust lähtuvalt abivajaja tervislikust seisundist, erivajadusest, ilmastiku-, toa- ja kehatemperatuurist; abistab ja juhendab abivajajat riietumisel ja vajadusel riietab, kasutades selleks sobivaid abivahendeid;
- 6) juhendab, abistab ja vajadusel teostab abivajaja hügieeni- ja ilutoiminguid, kasutades vastavaid hooldusabivahendeid;
- 7) juhendab ja toetab abivajajat tema seksuaalsuse väljendamisel (nt suhtlemine vastassugupoolega jt);
- 8) teostab etteantud juhiseid järgides hooldusega seotud toiminguid (nt kehatemperatuuri mõõtmine, lamatiste- ja nahahooldus jms), kasutades vastavaid vahendeid;
- 9) hangib vajadusel ravimid vastavalt arsti korraldusele ja abivajaja seisundile; juhendab, jälgib ja abistab abivajajat ravimite manustamisel;
- 10) abistab vastavalt juhendamisele öde õendustoimingute sooritamisel;
- 11) vajadusel toetab ja juhendab lähedasi surija hooldusel või hooldab surijat, osaleb surnu korrastamisel, järgides kutse-eetikat ja kultuuritraditsioone.

Teadmised:

- 1) elamistoimingute hindamisviisid ja hooldustegevuste planeerimine;
- 2) ravimiõpetuse alused;
- 3) toitumisõpetuse põhialused (sh toitainete, vitamiinide ja mineraalainete puudujääkidest põhjustatud tervisehäired: nõrgenenud kaitsesüsteem, pidurdunud haavade paranemine, lihaste jõudluse vähenemine, vaimse võimekuse langemine jms);
- 4) kultuurilised ja religioossed erinevused toitumistavades ja hoolduses;
- 5) hoolduse põhimõtted ja hooldusabivahendid;
- 6) hügieeni- ja ravitoimingud;
- 7) tervisenäitajad
- 8) leinatöö eetika ja kultuuritraditsioonid.

Hindamismeetod(id):

Kirjalik või suuline test ja praktiline ülesanne

B.2.2 Abivajaja abistamine majapidamistöodel ja eluaseme korrastamisel

EKR tase 3

Tegevusnäitajad:

- 1) korraldab abivajaja pesu- ja puhastusteenuseid, sh korraldab olmeparasitide hävitamist, planeerib ja teostab korrastustöid, sh vajadusel ligipääsuteid eluasemele, arvestades abivajaja vajadusi ja võimalusi;
- 2) korraldab abivajaja majapidamises vajalikke töid: pisiparandusi (nt rõivaste parandus, kellapatareide vahetus jne) ja olmetehnika (nt külmkapi ja televiisori jne) remonti, vajadusel abistab kütmisega seotud toimingutes jne;
- 3) abistab toiduainete ja ravimite hankimisel, jälgib nende säilivusaega ning vajadusel abistab toidu valmistamisel ja ravimite manustamisel vastavalt juhiste.

Teadmised:

- 1) kodumajanduse ja olme hügieeni põhialused;
- 2) korrastustööde läbiviimine;
- 3) puhastus- ja koristusvahendite kasutus- ja hoolduspõhimõtted, sh kaasaegsete olmeparasitide hävitamise vahendid ja nende säilituspõhimõtted.

Hindamismeetod(id):

Kirjalik või suuline test või praktiline töö

B.2.3 Esmaabi andmine

EKR tase 4

Tegevusnäitajad:

- 1) määratleb abivajaja tervisliku seisundi, hinnates tema teadvust, hingamist ja südametööd ning arvestades tema vanust ja erivajadust;
- 2) annab abivajajale esmaabi haigushoogude, õnnetusjuhtumite ja traumade korral, arvestades tema tervislikku seisundit ja/või trauma ulatust, vajadusel kutsus abi;

3) elustab kliinilises surmas olevat abivajajat, arvestades tema vanust, seisundit ja erivajadust, vajadusel kutsutakse abi.

Teadmised:

- 1) inimese eluliste näitajate normid (nt pulsisagedus, hingamissagedus jm);
- 2) elu ja tervist ohustavad haigushood, õnnetusjuhtumid (nt uppumine, elektrilöök jm) ja traumad (nt luumurd, verejooks jm);
- 3) elustamise ABC;
- 4) esmaabivõtted ja -vahendid.

Hindamismeetod(id):

Kirjalik või suuline test ning praktiline ülesanne.

KUTSET LÄBIVAD KOMPETENTSID

B.2.4 Hooldustöötaja, tase 3 kutset läbiv kompetents	EKR tase 3
1) tegeleb abivajaja probleemidega, järgides kutse-eetikat (vt lisa 1 „Sotsiaalala töötaja eetikakoodeks“) ja hoolekandetöö õiguslikke aluseid; hindab abivajaja suutlikkust oma suhtlusvõrgustikuga suhelda, vajadusel abistab suhtlusel ja aitab säilitada suhteid; 2) arvestab abivajaja tervislikku seisundit ja toimetulekut suhtes füüsilise, psüühilise ja sotsiaalse keskkonnaga, järgides etteantud juhiseid; arvestab abivajaduse ulatust ja muutusi lähtuvalt abivajaja seisundist, erivajadusest, taustast ja harjumustest; korraldab ja võimalusel kohandab vastavalt abivajaja seisundile ja vajadustele turvalise keskkonna, arvestades etteantud juhiseid; abistab ja toetab abivajajat igapäevaelu korraldamisel ja tema vajaduste rahuldamisel, lähtudes abivajaja seisundist ja etteantud juhistest, säästes ennast ja keskkonda; märkab abivahendi kasutamise vajadust lähtuvalt toimetulekuvõime langusest, abistab abivahendi hankimisel ja juhendab abivajajat selle kasutamisel vastavalt juhistele; 3) valib suhtlemisviisi vastavalt sihtgruppidele; 4) kasutab erinevaid võimalusi infootsinguks (nt Google, Neti jt) ja kommunikatsiooniks (e-kiri jm); kasutades arvutialaseid põhiteadmisi.	
Teadmised: 1) hoolekandetöö õiguslikud alused, sh isikuandmete kaitse alused; 2) abivajaduse olemus erinevas eas, seisundis ja erivajadustega inimestel; 3) kutse-eetika, religioossed ja kultuurilised tõekspidamised; 4) töötervishoiu ja tööohutuse reeglid, ohutustehnika nõuded, ergonoomilised võtted toimingute sooritamisel; 5) ametliku suhtlemise põhimõtted, erinevad suhtlemisvormid ja -tasandid, klienditeeninduse alused; 6) tervist ja toimetulekut mõjutavad füüsilise, psüühilise ja sotsiaalse keskkonna tegurid; 7) igapäevase toimetuleku kriteeriumid ja nende seostamine abivajaja olukorraga, keskkonna kohandamine; 8) erinevad abivahendid, nende mõju elukvaliteedile ja toimetulekule, abivahendite kasutamise ja hooldamise põhimõtted; 9) sotsiaal- ja tervishoiuteenuste alused; 10) põhiteadmised enamkasutatavatest arvutiprogrammidest (MS Office, veebilehitsejad) ja riistvarast; 11) veebikasutuse võimalused ja internetiturvalisus.	
Hindamismeetod(id): Läbivat kompetentsi hinnatakse integreeritult teiste kutsestandardis toodud kompetentsidega.	

C-osa ÜLDTEAVE JA LISAD

C.1 Teave kutsestandardi koostamise ja kinnitamise kohta ning viide ametite klassifikaatorile	
1. Kutsestandardi tähis kutseregistris	05-06122012-5.1/5k

2. Kutsestandardi koostajad	Krista Ernits, SA Põhja-Eesti Regionaalhaigla Anu Tuuksam, SA Innove Maiu Kauber, Tallinna Ülikooli Pedagoogiline Seminar Urve Lehe, Mustamäe Sotsiaalkeskus Merike Kravets, Tallinna Tervishoiu Kõrgkool Piret Kruuser, Eesti Tervishoiualatöötajate Ametiühingute Liit
3. Kutsestandardi kinnitaja	Tervishoiu ja Sotsiaaltöö Kutsenõukogu
4. Kutsenõukogu otsuse number	11
5. Kutsenõukogu otsuse kuupäev	06.12.2012
6. Kutsestandard kehtib kuni	28.05.2014
7. Kutsestandardi versiooni number	5
8. Viide Ametite Klassifikaatorile (ISCO 08)	5322 Koduhooldustöötajad
9. Viide Euroopa kvalifikatsiooniraamistikule (EQF)	3
C.2 Kutsenimetuse võõrkeeles	
Inglise keeles	Care worker, level 3
C.3 Lisad	
Lisa 1 Tööosad ja tööülesanded	
Lisa 2 Sotsiaalse töö eetikakoodeks	